

Miroslav Martinčič¹, pehotni brigadni general vojske Kraljevine Jugoslavije – zakaj ni bil odlikovan kot koroški borec 1918/19?

Uvodne opombe

Ko sem sestavljal seznam odlikovancev na koroški fronti 1918-1920, sem z začudenjem ugotovil, da takrat niso bili odlikovani trije bodoči brigadni generali, dva iz vojske Kraljevine Jugoslavije – Mirko Rajh in Miroslav Martinčič, in tretji iz Jugoslovanske vojske v domovini (slovenskih četnikov) – Vladimir Vauhnik. Najprej sem pomišljal, da gre za kakšno napako, vendar pa sem pozneje ugotovil, da si odlikovanja po vsej verjetnosti niso zaslužili zaradi določenih napak in osebnih lastnosti.

Namreč, že v svoji knjigi *Slovenska vojaška inteligenca* sem poudaril, da so skoraj vsi bodoči generali vojske Kraljevine Jugoslavije (razen Langerholc Otmarja, sodelovali kot častniki slovenske vojske pod poveljstvom generala Rudolfa Maistra tudi v bojih na Koroškem v letih 1918-1920 (Armič Bogomil, Kilar Adolf, Kobar dr. Rudolf, Martinčič Miroslav, Pogačar Fran in Rajh Mirko), visoka odlikovanja pa so si »prislužili«:

- Dekaneva Linus, peh. stotnik 1. razreda, Mariborski peh. polk – zlato medaljo za pogum;
- Janež Ferdinand, top. stotnik 1. razreda, Koroški odred – zlato medaljo za pogum;
- Lokar Anton, generalštabni stotnik 1. razreda, Jezerski odred – red belega orla z meči 4. stopnje;
- Lukanc Mihael, top. stotnik 1. razreda, Koroški odred – zlato medaljo za prizadevno službo, in
- Rakuša Metod, peh. stotnik 1. razreda, Mariborski peh. polk – zlato medaljo za pogum.

Ker za Rajha in Vuhnika nisem mogel najti njihovih izjav o sodelovanju v bojih za severno mejo, sem se opredelil, da raziščem samo razloge zakaj ni bil odlikovan takratni peh. stotnik 1. razreda Martinčič Miroslav, ki je bil izrazito aktiven kot poveljnik določenega odseka na koroški fronti.

No, najprej ga želim predstaviti s podatki iz dosjeja v arhivih VKJ in drugimi podatki, pa tudi predstaviti njegovo celotno (nelektorirano) izjavo o svojem sodelovanju v bojih na Koroškem.

¹ Mile Bjelajac, *Generali i admirali Kraljevine Jugoslavije*, Beograd, 2004, str. 2006 (slika in tekst)

Kadrovski dosje VKJ:

MARTINČIČ, Miroslav (Kostanjevica na Krki, 23. 7. 1882 – Karlovec, 26. 2. 1944), pehotni brigadni general, nazadnje poveljnik zaledja Dravske divizije.² V krstni knjigi je vpisal kot Friderik – Jakob.

Oče Miroslav (Fridrih) je bil davčni uradnik, mati Elenora, roj. Veit, pa gospodinja. Osnovno šolo je Miroslav obiskoval v Kranju, realko pa v Ljubljani. Kadet in kapetan avstro-ogrške vojske je bil v obdobju 1898 do 1918. Poročen je bil z Danico Uzelac, s katero je imel dva sinova: Miroslava, rojenega 20. 8. 1916, in Nikolo, dr., rojenega 20. 1. 1920. Bil je katolik, soproga in sinova pa pravoslavne vere. Opredelil se je kot Jugoslovan. Dobro je obvladal nemščino.

Njegov oče Miroslav (Frideriku) je bil rojen 1849 v Cerknici, pravniške študije je končal na Dunaju in v Ljubljani, bil pa je sodni pristav, davčni kontrolor in notar. Služboval je v Kostanjevici, Ljubljani, pretežni del svoje kariere pa je preživel v Ilirski Bistrici, za kar si je ob 160 letnici rojstva »prislužil« tudi spominsko poštno znamko. Bil je prizadeven družbeni in kulturni delavec v Ilirski Bistrici (prvi in dolgoletni predsednik planinskega društva, lovskega in drugih). Po italijanski zasedbi naših krajev je hitro padel v nemilost novim oblastem, ki so ga leta 1920 pregnale v Jugoslavijo. Leta 1936 je umrl pri vnukinji v Tuzli, kjer je tudi pokopan.³

Miroslav je najprej končal realko v Ljubljani, v letih 1898–1901 končal kadetsko šolo avstro-ogrške vojske. Kot praporščak je v letih 1912–1913 dokončal še korpusno šolo. Od 1901 je služboval v 79. pehotnem polku, kasneje pa v 2. bosanskem polku. Kot častnik je sodeloval v 1. svetovni vojni na ruski in italijanski fronti kot vodni in četni poveljnik in napredoval do čina stotnika, nazadnje pa je bil leta 1918 poveljnik bataljona v omenjenem 2. bosanskem polku.

Po razpadu avstro-ogrške vojske se je pridružil slovenski vojski generala Rudolfa Maistra borec in je kot stotnik I. razreda in poveljnik bataljona Ljubljanskega pehotnega polka v obdobju 1918–1919 sodeloval v bojih okrog Podrožce na Koroškem. Z istim činom je 10. 3. 1919 prestopil v vojsko Kraljevine SHS – Kraljevine Jugoslavije, v kateri je opravljal naslednje dolžnosti:

- poveljnik 1. bataljona 37. pehotnega polka (11. 3. 1919–10. 10. 1919);
- poveljnik čete v 45. pehotnem polku (10. 10. 1919–19. 3. 1921);
- poveljnik 1. bataljona 20. pehotnega polka (19. 3. 1921–1. 4. 1924), 3. bataljona 25. pehotnega polka (1. 4. 1924 – 9. 10. 1924) in 2. bataljona pehotnega polka v Boki Kotski (9. 10. 1924–26. 3. 1926);
- pomočnik poveljnika 49. pehotnega polka (26. 3. 1926–22. 4. 1929);
- poveljnik 31. pehotnega polka (22. 4. 1929–14. 6. 1932) in 15. pehotnega polka (14. 5. 1932–22. 1. 1937);

² Arhiv vojske Kraljevine Jugoslavije, Personalni karton K-994/176, Vojaškozgodovinski inštitut, Beograd, 2003, tudi članek Pozabljeni trije dolenski generalki VKJ, Dolenjski list novembra 2003 in Slovenska vojaška inteligenca, 2005, Ljubljana

³ Podatki iz internetnega članka Vojka Čeligoja iz Ilirske Bistrice

- vršilec dolžnosti poveljnika in poveljnik pehote v Šumadijskem divizijskem območju (6. 2. 1937–10. 12. 1938);
- poveljnik zaledja Dravske divizije v Ljubljani (10. 12. 1938), nato je bil 6. 3. 1939 upokojen; v aprilski vojni 1941 je bil reaktiviran kot poveljnik zaledja Dravske divizije.

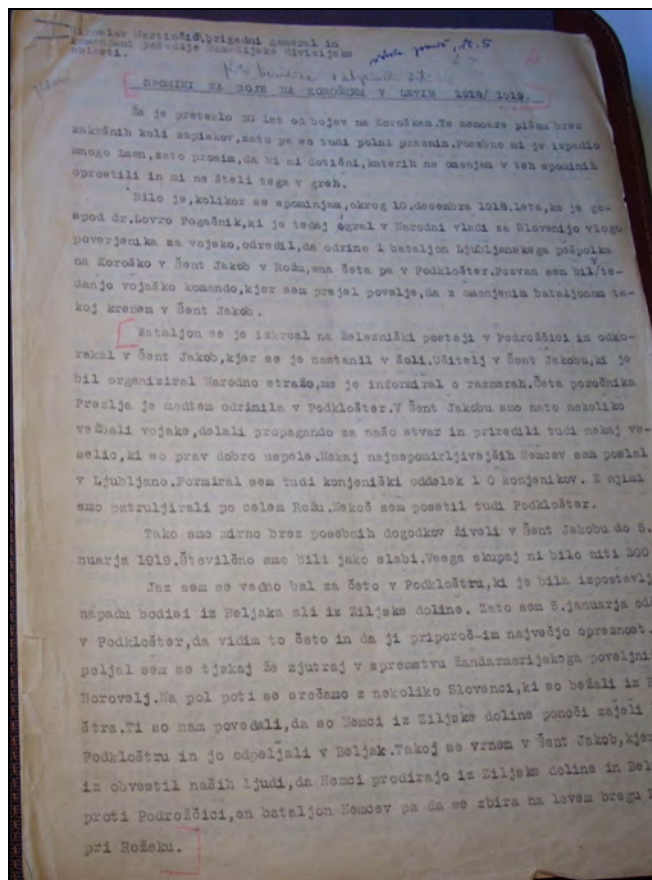
V posamezne čine je napredoval takole: kapetan (1914), kapetan 1. razreda (1919), major (1920), podpolkovnik (1. 10. 1924), polkovnik (18. 5. 1929) in pehotni brigadni general (3. 4. 1937).

Prejel je naslednja odlikovanja: red belega orla V. stopnje, red sv. Save IV. stopnje in red jugoslovanske krone IV. stopnje. Na koroški fronti ni bil odlikovan!

Po upokojitvi je živel z družino v Zagrebu, kjer je 1944 tudi umrl, pokopan pa v Karlovcu. Kot prebivalec NDH ni bil v nemškem ujetništvu. Stikov s sorodniki (v Zagrebu), na žalost, nisem uspel vzpostaviti, je pa znanec dr. Mile Bjelajac. V Kostanjevici se ga ne spominjajo, pa tudi v Kranju in Ljubljani je družina živela le nekaj časa. Leta 1972 je eden od Martinčičev sinov iz Zagreba poslal ZB NOV Slovenije osebne podatke o očetu.

SPOMINI NA BOJE NA KOROŠKEM V LETIH 1918/1919

(ARS, Udetov arhiv škatla 15, prepis originala, nelektoriran)

SPOMINI (faksimile 1. strani)

V Udetovem arhivu je gospa Eva Ž.P., moja sodelavka pri pisanju avtobiografije Miroslava Petelina, koroškega borca in polkovnika vojske Kraljevine Jugoslavije, našla tudi omenjene Martinčičeve spomine, ki so jih Udetu pošiljali udeleženci bojev na Koroškem v letih 1918-1920.

Ker se iz spominske literature v bojih na Koroškem, pa tudi iz neredigiranih zapisih (rokopisih) Lojzeta Udetja omenjajo določene »napake« stotnika Martinoviča (in majorja Alfreda Lavriča v Borovljah), sem se odločil, da delno lektorirane Martinčičeve spomine (z opombami v oklepaju in iniciali MFK) objavim na svoji spletni strani, saj v določeni meri pojasnjujejo takratne boje na levem krilu koroške fronte, pa tudi general Martinčič je leta 1939, ko je pisal omenjene spomine, omenil nekatere napake, ki so se zgodile zaradi objektivnih okoliščin in za katere se sam kot poveljnik enote ni čutil odgovornega. Odgovornost je prelagal na Deželno vlado v Ljubljani.

Ker gre tudi za dokaj verodostojen spominski dokument poveljnika 1. bataljona Ljubljanskega pehotnega polka in poznejšega častnika Jezerskega odreda, velja Martinčeve navedbe tudi preveriti, posebno še, ker njegovi spomini niso bili javno objavljeni. Glasijo pa takole:

»Miroslav Martinčič, brigadni general in poveljnik pehote šumadijskega divizijskega področja

SPOMINI NA BOJE NA KOROŠKEM V LETIH 1918/1919

Že je preteklo 20 let od bojev na Koroškem. Spomine pišem brez kakršnih koli zapiskov, zato pa so tudi polni praznin. Posebno se ne spomnim mnogih imen, zato prosim, da bi mi dotični, katerih ne omenjam v teh spominih, to oprostijo in mi tega ne štejejo v greh.

Bilo je, kolikor se spominjam, okrog 10. decembra 1918. leta, ko je gospod dr. Lovro Pogačnik, ki je tedaj igral v Narodni vladi za Slovenijo vlogo poverjenika za vojsko, odredil, da odrine 1. bataljon Ljubljanskega pešpolka na Koroško v Šent Jakob v Rožu, ena četa pa v Podklošter. Pozvan sem bil v tedanje vojaško poveljstvo (II. vojaško okrožje v Ljubljani, MFK), kjer sem prejel povelje, da z omenjenim bataljonom takoj krenem v Šent Jakob.

Bataljon se je izkrcal na železniški postaji v Področčici in odkorakal v Šent Jakob, kjer se je nastanil v šoli. Učitelj v Šent Jakobu, ki je organiziral Narodno stražo, me je informiral o razmerah. Četa poročnika Prezlja je medtem odrinila v Podklošter. V Šent Jakobu smo nato nekoliko urili vojake, delali propagando za našo stvar in priredili tudi nekaj veselic, ki so prav dobro uspele. Nekaj sumljivih Nemcev sem poslal v Ljubljano. Formiral sem tudi konjeniški oddelek 10 konjenikov. Z njimi smo patroljirali po celem Rožu. Nekoč sem obiskal tudi Podklošter.

Tako smo mirno brez posebnih dogodkov živeli v Šent Jakobu do 5. 1. 1919. Številčno smo bili zelo slabi. Vsega skupaj ni bilo niti 200 mož.

Jaz sem se vedno bal za četo v Podkloštru, ki je bila izpostavljena napadu bodisi iz Beljaka ali iz Ziljske doline. Zato sem 5. 1. 1919 odšel v Podklošter, da pregledam to četo in da ji priporočim največjo opreznost. Odpeljal sem se tjakaj že zjutraj v spremstvu žandarmerijskega poveljnika iz Borovelj. Na pol poti smo srečali nekaj Slovencev, ki so bežali iz Podkloštra. Ti so nam povedali, da so Nemci iz Ziljske doline ponoči zajeli četo v

Podkloštru in moštvo odpeljali v Beljak. Takoj sem se vrnil v Šent Jakob, kjer sem zvedel iz obvestil naših ljudi, da Nemci prodirajo iz Ziljske doline in Beljaka prti Področčici, bataljon Nemcev pa da se zbira na levem bregu Drave pri Rožeku.

V takšni situaciji in številnih slabostih mojega bataljona, mi ni preostalo drugega kakor braniti izhod iz železniškega predora pri Področčici, dokler ne pride pomoč iz Ljubljane.

V noči od 5./6. 1. 1919 smo izpraznili Šent Jakob in vse kar je bilo nepotrebnega poslali na Jesenice. Zora 6. 1. nas je zatekla na položaju blizu železniške postaje Področčica. Nemci, ki so se pripeljali z vlakom, so nas takoj napadli. Mi smo ta napad z uspehom odbili, da Nemci ves dan niso več poskušali napasti. S teh položajev, ki so bili preveč raztegnjena za naš bataljon, smo se umaknili na položaje, ki neposredno branijo izhod iz podroškega predora. Sem nam je prišla na pomoč ena četa, močna približno 50 mož, z enim poljskim topom (iz Borovelj, pod poveljstvom nadporočnika Vilmana, poročnika Gačnika, praporščaka Rusa, in praporščaka Gorjupa).

Položaj pred podroškim predorom je bil zelo slab. Ves je bil v gozdu, ki sega skoraj do samega predora. Če bi hoteli vsaj delno uspešno voditi boj za izhod iz predora, bi bilo potrebno zasesti Suhi Vrh in Grašenico. Za zasedbo tega položaja pa bi bil potreben najmanj en številčno močan polk. Ker smo imeli vsega 200 mož, smo bili primorani zasesti položaj, ki je bil dominanten tako s Suhega Vrha kakor z Grašenice. Mislim, da so se Nemci dali zaslepiti z našo energično obrambo in niso pravilno ocenili našega števila vse do aprila 1919. leta, ko so napadli Grašenico in Suhi Vrh in ju seveda hitro zavzeli. Sovražnik je bil v bojih pri Področčici precej močnejši od nas. Kolikor se spominjam, so imeli močan oddelek mornarjev z Dunaja, bataljon Beljačanov in bataljon Tirolcev. Topniško so bili premočni, ker so imeli tudi težko havbico.

V takih okoliščinah se je boril 1. bataljon Ljubljanskega polka pri Področčici. Na pomoč je prišel tudi enota »Sokolov« z Bleda, vendar v malem številu. Prihitelo je semkaj tudi precej rezervnih oficirjev in celo dva duhovnika (g. Hafner Jernej in Marinič), ki sta se borila s puško v roki.

Navdušenja je bilo precej. Poudariti moram, da so se naši fantje borili tako kakor jaz (opomba: to pravi bivši stotnik in poveljnik Bosancev, MFK) in jih še nikoli nisem videl. Žali bog se ne spominjam vseh imen oficirjev in vojakov, ki so se borili v teh bojih kakor pravi junaki. Bili pa so to prvi boji, na katerih so se borili po tisoč letih zopet kot Slovenci. Bil sem ponosen na naše oficirje in vojake. V gozdu, brez zveze desno in levo, je stal posamezni vojak in ni zapustil svojega mesta tudi, če je bil napadan od več Nemcev. Kadar sem šel v postojanki od vojaka do vojaka in jih vpraševal, kako je, niso nikoli zabavljali, čeprav so bili od bojev, ki so trajali že sedem dni, že docela izmučeni. V teh sedmih dneh ni bila niti ena noč mirna, hrana neredna, izgube velike, saj je bila polovica vojakov ubitih ali ranjenih in obolelih. Pri vsem tem pa so bili naši fantje še dobro razpoloženi in veseli.

7. 1. so Nemci zasedli železniško postajo Področčica in se približali našim položajem. Ves dan se je streljalo s puškami in mitraljezi. Nadaljnje približevanje Nemcev ni uspelo. Ta dan je poveljnik Dravske divizije, general Krsta Smiljanić, prispel z načelnikom štaba Milutinom Nedičem v našo postojanko pred predorom in obšel položaje. Ta obisk je napravil na naše vojake prav dober vtis. Ob tej priliki sem prosil generala Smiljaniča, da nam pošlje havbice, ker se s poljskim topom v teh hribih ne more nič opraviti. Prosil sem ga tudi, da glede na slab

položaj pošlje pomoč v pehota! Zaradi nenavadnih razmer se komandant dravske divizije ni pečal z boji na Koroškem in zato od njega tudi nismo dobili nobenih povelj. Šele v aprilu mesecu se je to spremenilo.

Dne 9. 1. je prispel z vlakom iz Ljubljane nadporočnik Gregorič z dvema havbicama, ki smo jih razložili tik pred predorom. Pri tej bateriji je bil vodnik nadporočnik Edo Pičman in meni se zdi tudi nadporočnik Zemljanec (tu sledi pomota – opomba prepisovalca: legija je prispela že v noči 7./ 8. 1. glej spomine nadporočnika Stenovca in Jerasa). 8. 1. zjutraj je prišla tudi koroška legija. To so bili z malimi izjemami dijaki gimnazije in realke, ki niso imeli nikoli puške v rokah. 8. 1. zjutraj so Nemci napadli od železniške postaje Področčica južno od proge proti predoru. Ta napad so podpirali z močnim topovskim ognjem. Jaz nisem imel zares časa, da bi se prepričal kakšna je ta legija glede na njeno vojaško znanje in izurjenost in sem jo poslal takoj na položaje južno od železniške proge ter jih pomešal z našimi starimi vojaki. Ob prvi priliki sem pregledal koroško legijo, pustil kakih 20 legionarjev na položajih, druge pa smo poslali v zaledje, ker bi bil zares greh, da mladi ki ne poznajo vojaških veščin, brezkoristno umirajo.

9. 1. zjutraj je bilo nekaj streljanja. Popoldan okrog 2. ure so se pojavili Nemci, številčno močni, z nekaj mitraljezi, v razdalji približno 200 metrov pred predorom, in sicer na pobočju Grašenice. Obšli so naše levo krilo, kar je bilo v gozdu tudi mogoče. Izenada so začeli streljati s puškami in strojnici pred predor, kjer so stale havbice, poljski top in nekaj naših strojnic. Pot do havbic in strojnic je bila sicer kratka, kakih 15 m, vendar so Nemci tako streljali na ta prostor, da je izgledalo nemogoče priti do havbic in strojnic. V tej težki situaciji je skočil nadporočnik Pičman do ene izmed havbic, odprl zatvarač, pogledal skozi cev in tako pomeril na nemške mitraljeze. Na pomoč mu je priskočil legionar Gostinčar, sin takratnega deželnega poslanca. Hipoma je bila havbica nabasana in nadporočnik Pičman je izstrelil prvi strel v Nemce. Nato se vzdigne izza ščita, dvigne kapo in zakliče: »Živela Jugoslavija!«, čeprav so po ščitu padale krogle nemškega mitraljeza. Medtem je skočil Gostinčar par korakov naprej k strojnici in pričel z njo streljati na Nemce. Okoli Gostinčarja se je zemlja kadila od nemških strelav in še danes ne morem razumeti, kako je ta junak ostal živ. Zatem so se oglasile tudi druge strojnice. Pičmanova havbica je bruhalo šrapnele, tempirane na karteč, enega za drugim. Nemci so zapustili svoje strojnice in pobegnili. Tako je bil ta nemški napad, ki je bil nevaren, odbit s Pičmanovim in Gostinčarjevim junaštvom, in seveda tudi s pomočjo drugih borcev, ki se jih po imenih ne morem spominti.

V noči od 9. /10. 1. 1919 so Nemci pripeljali po železniški progi na vagonu poljski top na razdaljo 300 m pred sam izhod iz predora (postavili so ga na železniški progi tik za prvim ovinkom) in pričeli zjutraj streljati (direktno) na pročelje predora. Od odskokov in kamenja je bilo pred predorom nekaj mrtvih in ranjenih. S položaja našega topništva pri izhodu iz predora, se ta top ni videl (ker je stala na poti stavba električne centrale). Oddal je že kakih 20 strelav, kar izleti nadporočnik Stenovec s strojnico v podrto (blokavno?) hišico tik pred predorom, iz katere je bilo mogoče top videti. Z ognjem te strojnice (in strojnice poročnika Magušarja?), so bili pognani Nemci v beg, pa so pustili top na tračnicah. To je bilo pogumno dejanje, ki ga je izvršil nadporočnik Stenovec in je zahtevalo zelo pogumnega moža.

Kmalu nato so Nemci številčno premočni napadli našo postojanko, južno (zahodno) od železniške proge iznad velike hiše pred predorom (to je bila hiša železničarjev tik nad progo na pobočju Grašenice, ki so jo morali kasneje zaradi zadetkov in poškodb podreti). Ta napad so pripravili z močnim topovskim ognjem, pri katerem so sodelovale tudi težke havbice. Del

naše maloštevilne posadke se je umaknil v omenjeno hišo, ki pa jo je zadela nemška 15 cm granata ter ubila nadporočnika Vilmana, mornariškega akademika Kostanjevca in več drugih vojakov, nekaj pa jih je tudi ranila. Naši so branili hišo, Nemci pa so prodrli do same hiše. Tu je padel njihov poveljnik poročnik Ebert. Našo težko situacijo ponovno rešuje nadporočnik Stenovec, Nemci niso mogli naprej, niso pa mogli niti kljubovati ognju iz strojnic in pušk iz predora in so bežali nazaj. Peščica naših vojakov, ki so še ostali, zasedejo položaj iznad hiše. Ta dan je bilo jako težko. Nadporočnik Stenovec je nosil glavno breme. Izgube so bile velike. Padel je en oficir in 9 vojakov, ranjenih pa je bilo okrog 50 vojakov. Zaradi neprestanih bojov dne 6., 7., 8., 9. in 10. 1. so bili vojaki zelo utrujeni. Vsega je ostalo le še kakih 70 mož. Situacija je bila zelo kritična. Zato sem odšel na Jesenice in nujno zahteval pomoč iz Ljubljane.

11. 1. Nemci niso napadali. Gotovo so bili tudi sami utrujeni. Stalni neuspehi so jih demoralizirali. Oddali so le nekaj topovskih strelcev med navadnim puškarjanjem.

13. 1. sta prispeli dve četi srbskih vojakov, bivših ujetnikov, pod poveljstvom poročnikov Milivojeviča in Vujiča, ter zasedli položaj zahodno od železniške proge iznad že omenjene hiše na pobočju Grašenice. Pri posedanju tega položaja so tudi Srbi imeli precej izgub. Nemci so gotovo opazili, da smo dobili pomoč in niso več napadali. Z naše strani se je pripravljala ofenziva.

Medtem pa je bilo 14. 1. z Nemci sklenjeno premirje in določena je bila demarkacijska črta. Nam sta pripadli Suhi Vrh in Grašenica.

Nemci so med premirjem z močno agitacijo in novimi enotami vzpostavili prav dobro vojaško organizacijo cele Koroške. Razen tega so dobili pomoč z Dunaja in iz Tirolske. Organizacija je bila izvedena na vseh ravneh. Po vesteh, ki sem jih prejel od naših ljudi, je bilo povsod dovolj pušk in strojnic.

Mi smo v tej dobi (prvi so začeli s takim delom Nemci) kopali strelske jarke, postavili topove in mitraljeze, delali žične ovire itd. Številčno smo bili slej ko prej slabši. Imeli smo okrog 250 mož. V celi državi se je pričela razvijati močna komunistična propaganda z velikim uspehom. Da bi svoje vojaštvo obranilo pred to propagando, smo premestili vse vojake, kar je bilo sploh mogoče, v postojanke pred predorom. Kljub temu pa stikov z Jesenicami nisem mogel popolnoma presekati. Tako se je tudi v bataljonu, zlasti pa v gorski bateriji, pojavila komunistična propaganda. Oviralimo smo jo, kolikor je bilo pač mogoče.

Proti koncu meseca marca 1919 sem bil s strani deželne vlade poklican na Jezersko. Tjakaj sta prispela tudi predsednik deželne vlade pokojni dr. Brejc in podpredsednik pokojni dr. Žerjav. Tam sta se mudila tudi polkovnik Bleiweis in major Žerjav. Obvestili so me, da je na Koroškem potrebna ofenziva, ker ni izgledov, da bi sicer dobili Koroško. Polkovnik Bleiweis je zahteval en bataljon okrepitve za ofenzivo severno od Drave v smeri proti Celovcu. Osebnostno sem razložil močno organizacijo Nemcev na Koroškem in opozoril na pomoč, ki jo dobivajo iz cele Avstrije ter zastopal stališče, da so naše enote, s katerimi razpolagamo, preslabe za ofenzive in da bi bila v ta namen potrebna delna mobilizacija Slovenije, ker le v tem primeru bi bilo mogoče garantirati uspeh. Toda dr. Brejc in dr. Žerjav sta bila mnenja, da je tak ukrep glede na trenutno razpoloženje, zlasti pa zaradi komunistične propagande, nemogoč. Polkovniku Bleiweisu so obljubili poslati bataljon Hrvatov.

Na Jezerskem je padla odločitev za nesrečno ofenzivo v aprilu 1919, ki je bila izvedena s smešno maloštevilnimi štirimi bataljoni severno od Drave in z enim, zopet smešno maloštevilnim bataljonom, od predora pri Rožčici.

Naš kmet pravi: »Iz nič ni nič!« Povsod, kjer je politika odločala o vojaških operacijah, je šlo narobe!

Mi smo v začetku z levim krilom uspešno prodirali. Zavzeli smo postajo. Poročnik Potočnik Jakob, sedaj poveljnik bataljona 15. pešpolka, je zavzel Svatne (Slatina). Zajeli smo kakih 60 Nemcev in zaplenili gorsko baterijo. Narednik Koren je vpadel v težko havbično baterijo (na Raki) - 15 cm - ter pokvaril havbice. Desno krilo pa ni moglo naprej. Tudi sredina, ki je prodirala mimo postaje, je bila zadržana. Izkazalo se je, da je nemška organizacija odlično funkcionirala. Okrepiteve so jim prihajala z vseh strani. Ponoči smo zavzeli Sveti Jakob, toda zjutraj so bili Nemci že tako močni, da se ni dalo niti misliti na nadaljevanje ofenzive. Zato smo zasedli položaj od Suhega Vrha do Grašenice. Tudi tedaj so nam prišil na pomoč blejski Sokoli. Naši položaj so bil tako slabo zasedeni zaradi maloštevičnosti, da so Nemci s svojo protiofenzivo morali uspeti, kjerkoli so hoteli. Zavzeli so najprej Grašenico, ki so jo branili blejski Sokoli, zatem pa je padel tudi Suhi Vrh, na katerem se je nahajala maloštevilna srbska četa. Iz nemških spisov, ki smo jih našli v Šent Jakobu med ofenzivo 1919, se vidi, da so Nemci imeli 3.500 mož in večje število topov. To je desetkrat več kakor mi. Kakršnikoli izgledi za uspešno obrambo, so bili nemogoči. Zato je bataljon odstopil na greben Karavank in tamkaj zasedel nove postojanke.

Za ta neuspeh ni mogoče nikomur pripisovati krivde. V teh bojih se je borila Slovenija sama proti celi nemški Avstriji in proti boljši organizaciji, kakor je bila naša.

Maja 1919 je bil naš bataljon premeščen na Ljubelj, od koder je preko Malega Ljubelja prodiral proti Borovljam in potem preko Drave proti Celovcu. Med vsemi enotami, ki so se tedaj borile na Koroškem, je naš bataljon prvi prispel v Celovec. V tej ofenzivi je bojno deloval samo prvi dan, potem pa je zasedel demarkacijsko črto, in sicer na črti Logi Ves – vas Kot iznad Blaškega jezera.

Meseca avgusta 1919 je bataljon odrinil v Prekmurje ter zasedel demarkacijsko črto deloma proti nemški Avstriji, deloma pa proti Madžarski.

Ne morem končati, da se ne bi spomnil tudi podnarednika Vojske, ki je posebno v zadnji ofenzivi pokazal velik pogum.«

Zaključek

Tu se spomini generala Martinčiča verjetno ne končajo, saj je očitno, da je posredno tudi odgovoril na kritike, ki jih je bil deležen že v tistem času, pa tudi pozneje. Šlo je predvsem za to, kdo je dejansko kriv za to, da je v Področci bila zajeta cela četa, pa tudi slabo izurjenost dijakov in študentov – prostovoljcev, ki so preporodovsko vzgojeni očitno zanemarili svojo vojaško usposobljenost! Kriviti za njihove neuspehe poveljnika, ki jih ni niti videl, kaj šele usposobil za neposredni boj in taktično delovanje, je zares hudo žalostna stvar politične oportunitete takratnih predstavnikov deželne vlade, ki so odločali o življenju in smrti!

Brigadni general Martinčič je bil v začetku leta 1919 zares dobro izurjen častnik, tudi slovenski domoljub in privrženec generala Maistra, ki zaradi slabih političnih in drugih odločitev (mobilizacija, okrepitev) ni mogel s svojo maloštevilčno enoto reševati usodne stvari obrambe slovenskega ozemlja.

Menda je iz rokopisne Udetove zapuščine vidno, da je svoje začetno kritično stališče proti generalu Martinčiču omilil. Vendar pa generalu Martinčiču s tem ni bila popravljena nobena krivica in zamera, saj zasluženega odlikovanja leta 1920 vseeno ni dobil! To pa je takrat nekaj veljalo!

Vendar pa ostaja neizpodbitno dejstvo, da je stotnik Martinčič uspel obraniti ne samo karavanški predor, temveč tudi Jesenice, zgornjesavsko dolino in še kaj več.